

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНШОМОВНОЇ ПИСЕМНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (НА МАТЕРІАЛІ АЛГОРИТМІВ CHATGPT ТА GRAMMARLY)

Діана КАЧУРЕЦЬ

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету іноземної філології
Рівненського державного гуманітарного університету*

Юлія БАЙЛО

*кандидат філологічних наук, доцент,
Рівненський державний гуманітарний університет*

Сучасна лінгводидактична парадигма переживає фундаментальний епістемологічний зсув, зумовлений стрімкою інтеграцією технологій штучного інтелекту (далі – ШІ) в освітній процес. Традиційні методи формування іншомовної писемної компетенції стикаються з викликом цифрової трансформації, де великі мовні моделі (LLM), такі як *ChatGPT*, та інтелектуальні системи автоматизованої перевірки тексту, зокрема *Grammarly*, трансформують саму природу створення тексту. У цьому контексті письмо перестав бути виключно індивідуальним когнітивним актом і набуває ознак людино-машинної взаємодії («human-computer interaction»). Відтак, виникає гостра практична необхідність наукового осмислення впливу цих інструментів на когнітивні процеси здобувачів освіти.

Проблема використання технологій в освіті має широку джерельну базу. Дидактичний потенціал комп'ютерно-орієнтованого вивчення мов (CALL) обґрунтовується у працях R. Godwin-Jones, який наголошує на зміні парадигми через появу великих мовних моделей [2, с. 12]. Специфіку впливу системи *Grammarly* на мінімізацію лексико-граматичних помилок висвітлюють в емпіричних розвідках V. O'Neill та A. Russell [3, с. 48]. Водночас поява генеративного ШІ (*ChatGPT*) провокує нову хвилю дискусій, де акцент зміщується з автоматичної корекції на автоматичну генерацію змісту [1, с. 47]. Попри значний масив публікацій, у сучасній лінгводидактиці спостерігається дефіцит комплексних досліджень, які б аналізували «синергетичний вплив» обох типів інструментів [4, с. 358].

Метою дослідження є емпіричне обґрунтування та аналіз впливу інтеграції систем ШІ (генеративного алгоритму *ChatGPT* та

корекційного алгоритму *Grammarly*) на динаміку розвитку навичок іншомовного писемного мовлення студентів.

Методологія дослідження базується на квазіекспериментальному дизайні (pre-test/post-test). Емпіричне втручання проводиться на базі старших класів загальноосвітнього навчального закладу за участю учнів 10–11 класів (рівень B1–B2). Процедура включає три етапи. На констатувальному етапі (пре-тест) фіксується базовий рівень писемної компетенції під час написання есе без доступу до цифрових інструментів. На формувальному етапі учні експериментальної групи (ЕГ) працюють за спеціальним протоколом: 1) генеративний етап – використання *ChatGPT* виключно для брейнштормінгу, створення структурного каркаса (outline) та пошуку синонімів; 2) корекційний етап – використання *Grammarly* для фінального редагування власноруч написаного тексту з обов'язковою рефлексією над виправленнями. Контрольна група (КГ) працює за традиційною методикою.

Результати аналізу демонструють нелінійну динаміку розвитку компетенцій. Використання *Grammarly* забезпечує зростання граматичної точності (показник *Grammatical Range and Accuracy*) у середньому на 15%. Проте найбільш значущі зрушення фіксуються у макроструктурних показниках. Тексти учнів ЕГ відрізняються вищим рівнем когнітивної складності: вони генерують в середньому на 2–3 валідні аргументи більше, ніж представники КГ, та частіше будують складні силогізми. Це підтверджує гіпотезу про феномен «когнітивного розвантаження» («cognitive offloading»): делегуючи мікроструктурну перевірку алгоритмам, студенти вивільняють ресурси робочої пам'яті для фокусування на семантиці та прагматиці тексту.

З філософсько-освітньої перспективи, взаємодію з *ChatGPT* можна інтерпретувати як розширення «зони найближчого розвитку» (за Л. Виготським). Алгоритм функціонує як когнітивний ампліфікатор, що не просто постачає ідеї, а стимулює дивергентне мислення. Важливим аспектом є формування навички «промпт-інжинірингу» («prompt engineering»). Якість результату прямо корелює зі здатністю учня формулювати точні запити, що висуває вищі вимоги до критичного мислення.

На основі отриманих результатів імплементація ІІІ у навчання мов вимагає:

- 1) інтеграції «промпт-інжинірингу» як нової академічної навички;

- 2) зміни парадигми оцінювання («Process over Product») – переходу до оцінювання процесу створення тексту, а не лише фінального результату;
- 3) формування «AI Literacy» для етичного регламентування межі між використанням ШІ як асистента та академічним плагіатом.

Отже, інтеграція генеративних та корекційних алгоритмів дозволяє вивести іншомовну писемну компетенцію на вищий рівень абстракції, де учень еволюціонує від репродуктора знань до куратора сенсів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Fitria T. N. Artificial intelligence (AI) technology in OpenAI ChatGPT application: A review of ChatGPT in writing English essay. *ELT Forum: Journal of English Language Teaching*. 2023. Vol. 12(1). P. 44–58.
2. Godwin-Jones R. Are large language models changing the field of computer-assisted language learning? *Language Learning & Technology*. 2023. Vol. 27(1). P. 5–18.
3. O'Neill R., Russell A. Stop! Grammar time: University students' perceptions of the automated feedback program Grammarly. *Australasian Journal of Educational Technology*. 2019. Vol. 35(3). P. 42–56.
4. Su J., Yang W. Unlocking the Power of ChatGPT: A Framework for Applying Generative AI in Education. *ECNU Review of Education*. 2023. Vol. 6(3). P. 355–366.